

Čakavština u zbirci Dve suzi smeha

Marković, Kristina

Undergraduate thesis / Završni rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Rijeka, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:186:433335>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-21**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the University of Rijeka, Faculty of Humanities and Social Sciences - FHSSRI Repository](#)

**SVEUČILIŠTE U RIJECI
FILOZOFSKI FAKULTET**

Kristina Marković

**ČAKAVŠTINA U ZBIRCI DVE SUZI SMEHA
(ZAVRŠNI RAD)**

Rijeka, 2023

FILOZOFSKI FAKULTET RIJEKA
ODSJEK ZA KROATISTIKU
STUDIJ HRVATSKOG JEZIKA I KNJIŽEVNOSTI

Kristina Marković
Matični broj: 0009079712

Čakavština u zbirci „Dve suzi smeha“

Završni rad

Preddiplomski studij: Hrvatski jezik i književnost

Mentor: doc. dr. sc. Marina Marinković

Rijeka, 2023. godina

Sadržaj

1. Uvod	1
2. Dve suzi smeha	2
3. Čakavsko narječje	4
4. Sjeveroistočni istarski poddijalekt	6
5. Kastavski govor	7
6. Fonološke značajke	12
7. Morfološke značajke	19
8. Zaključak	22
9. Literatura	23

IZJAVA

Kojom izjavljujem da sam završni rad naslova

_____.
izradio/la samostalno pod mentorstvom _____.

U radu sam primijenio/la metodologiju znanstvenoistraživačkoga rada i koristio/la literaturu koja je navedena na kraju završnoga rada. Tuđe spoznaje, stavove, zaključke, teorije i zakonitosti koje sam izravno ili parafrazirajući naveo/la u diplomskom radu na uobičajen način citirao/la sam i povezao/la s korištenim bibliografskim jedinicama.

Student/studentica

Potpis

1. UVOD

Predmet mog završnog rada je jezična analiza djela Dve suzi smeha, kastavske autorice Cvjetane Miletić. Ovu temu izabrala sam zato što sam rođena Riječanka i volim i poštujem čakavštinu. Prvo ću nešto reći o samoj knjizi Dve suzi smeha, potom ću nešto reći o samom čakavskom narječju. Nakon toga ću ukratko napisati nešto o sjeveroistočnom istarskom poddijalektu. Zatim ću nešto reći o kastavskom govoru budući da je knjiga pisana kastavskim mjesnim govorom. Nakon toga krenut ću s analizom samog djela. Prvo ću iznijeti sve fonološke značajke koje sam pronašla u djelu, a potom ću iznijeti i morfološke značajke. U zaključku ću iznijeti sve čakavske značajke koje sam pronašla u knjizi.

2. DVE SUZI SMEHA

Ovo djelo zbirka je kratkih prozних tekstova, odnosno crtica, anegdota, vinjeta ili kako bi autorica rekla *smešice*. Djelo je autorica pisala rodom čakavštinom. Točnije, u njemu prikazuje priče Kastva i okolice, Opatije i susjednih gradića. Zbivanja radnji ovih priča odvijaju se u vremenu druge polovice 20.st. Autorica dosta brige posvećuje detaljima, posebno leksiku koji vadi iz riznice svoje rodne čakavštine. U pričama se opisuju svakodnevni životni i godišnji rituali zajednica u zabačenim prostorima. „Radi se o zbirci priča iz života domaćih ljudi, a koje je autorica sabirala cijelo desetljeće. Prostorni okvir u kojem su sakupljane obuhvaća područje od autoričina rodnog Kastva do Brseča, u kojem je provela dio svoga života, radeći ondje kao učiteljica“¹ „Tematsko-idejna pouka ovog dijela je ta da je život na ovim prostorima uvijek bio težak, ispunjen mukotrpnim poslom, a žene su one koje podnose teret svakodnevnih fizičkih poslova i majčinske odgovornosti za obitelj. No usprkos svemu žive na tom području dragi i veseli ljudi čija se radost temelji na dubokoj vjeri *va boje jutra*.“² Zbirka je izdana 2010. g. u Ronjgima. Autorica je Cvjetana Miletić, rođena 6. studenog 1943. Učiteljsku školu i Pedagošku akademiju završila je u Rijeci. Radila je kao nastavnica razredne nastave u Brseču, Lovranu, Opatiji i Poljanama. Deset godina je bila urednica lista „Opatijska komuna“. Surađivala je kao u radijskim emisijama radija Rijeke „Mantinjada s mužikun“ i „S primorske poneštrice“, te u emisiji Radio Zagreba „Naši krajevi u riječi i glazbi“. Članica je Katedre Čakavskog sabora Lovran i Katedre čakavskog pjesništva Ustanove „Ivan Matetić Ronjgov“ Ronjgi.

Od 1993. g. suradnica je „Besede“ u Novom listu, dvije godine bila je i urednica. Neki radovi i pjesme objavljeni su joj u Suvremenom dijalektalnom pjesništvu Primorja i Podravine (Rijeka-Koprivnica, 1980); u knjizi Pet pitanj za... (Adamić i Novi list, 2001.); u časopisu Kaj&Ča Prožimanja i perspektive (Zagreb, 2004.); u zbirkama Pul Matetićevega ognjišća. Zbirku

¹ Vjekoslava Jurdana; Cvjetana Miletić, *Dve suzi smeha*, Ustanova „Ivan Matetić Ronjgov“, Ronjgi 2010., Zbornik Lovranščine 2, 2012. 324 str.

² Vjekoslava Jurdana; Cvjetana Miletić, *Dve suzi smeha*, Ustanova „Ivan Matetić Ronjgov“, Ronjgi 2010., Zbornik Lovranščine 2, 2002. 324-325 str.

kolumni „Liburnijski luštirin“ tiskali su izdavačka kuća Adamić Rijeka i Katedra Čakavskog sabora Opatija 2005. Samostalnu zbirku stihova Senjali od zlata uredio je književnik Ljubomir Stefanović, a tiskala Ustanova „Ivan Matetić Ronjgov“ (Ronjgi, 2006.). Autorica je Slovnika kastavskega govora iz 2019.g.³

³ Cvjetana Miletić, *Dve suzi Smeha*, Ustanova Ivan Matetić Ronjgov, Ronjgi, 2010.

3. ČAKAVSKO NARJEČJE I NJEGOVA PODJELA

Čakavsko narječje jedno je od triju narječja hrvatskog jezika. Naziv potječe od upitne imeničke zamjenice *ča*, čiji je genitiv *najčešće česa*. Čakavsko narječje prostire se po čitavoj Istri osim u Premanturi, Banjolama, Vintijanu, Vinkuranu, Valdebeku i Peroju. Na istarske čakavske govore nadovezuju se široko područje Kastavštine, Rijeke i riječkog zaleđa. Istočno od toga ima čakavskih govora u Gorskom kotru (Mrzle Vodice, Brestova Draga, Vrbovsko i Stubica) i dalje prema unutrašnjosti prema rijeci Kupi do Vukove Gorice, Prilišća i Neretića. Istočnije od spomenutog područja u čitavom rajonu govora ispod Karlovca i oko njega, nailazimo na naselja sa većim ili manjim brojem tipičnih čakavizama. Najistočnije naselje u kojem se može čuti čakavsko narječje je Skakavac. Sjeverno od Karlovca prema Ozlju zauzimaju prostor govori sa čakavskom bazom koju je prekrilo kajkavski jezični sloj. Najsjeverniji čakavci nalaze se u mnogim selima u Žumberku. Južno od Karlovca prema Lici nalaze se tri skupine relativno guste mreže čakavskih naselja. Prva je između čitavog toka rijeke Dobre i Mrežnice s Tuonjčicom sve do obronaka Male Kapele, druga zauzima prostor od Jezerana do Brinja, a treća zahvaća Otočac i sela u Gackoj dolini. U sjevernom hrvatskom primorju čakavski se govori na potezu od Rijeke do Senja (izuzevši štokavski pojas između Novog Vinodolskog i Senja), zatim na svim Kvarnerskim otocima (Krk, Cres, Lošnj, Unije, Susak, Rab, Pag, Vir, Olib, Silba), na otocima zadarskog arhipelaga (Ist, Molat, Sestrunj, Dugi otok, Iž, Ugljan i sjeverni dio Pašmana), na kopnu oko Zadra od Petrčana do Biograda, na svim otocima šibenskog arhipelaga (Zlarin, Prvić, Kaprije, Žirje), pa i na kopnu oko Vodica i Vodicama, na srednjem hrvatskom primorju od Primoštena do Rogoznice preko Trogira, Kaštela, Splita do Poljica, na otoku Čiovu, Drveniku, Šolti (izuzev Maslinice), na Braču (izuzevši istočni dio, prvenstveno Sumartin), na Hvaru (osim Sućuraja), na Korčuli (bez Račišća i, u zadnje vrijeme, samog grada Korčule), na Visu, na Lastovu, te na zapadnom dijelu poluotoka Pelješca. Izvan Hrvatske čakavskih govora ima još i u zapadnoj Mađarskoj, Austriji (Gradišće) i u Slovačkoj.⁴

Osnovne fonološke značajke čakavskog narječja su upotreba zamjenice *ča*, nepreventivna čakavska vokalizacija, specifičan refleks nekadašnjeg prednjeg nazala *ę* u *a* u riječi *zajik*, dosljedni ekavski refleks nekadašnjeg *jata*, koji je

⁴ Milan Moguš, Čakavsko narječje fonologija, 1977, Školska knjiga Zagreb, str. 4-7

dosljedan i u korijenskim i u tvorbenim i u gramatičkim morfemima, konsonantske značajke čakavštine kao što su rezultati primarne i sekundarne jotacije dentala d u nekadašnjim skupinama *dj, *dəj, *zgj, *zgəj, *zdj, *zdəj, u kojem ne dolazi do jotacije jer ne postoji afrikata dʒ, nego je rezultat tih nekadašnjih skupina j i zj, slabljenje napetosti šumnika, delateralizacija, zamjena Í sa j, depalatalizacija, neizmjenjena stara konsonantska skupina čr*, konsonantske skupine šć šk, šp, št, pojava rotacizma koja se dosljedno provodi u oblicima prezenta glagola moći, izjednačavanje priloga iz i s u z, reliktni prijedlozi, odnosno prefiksi zi i vi, dosljedno zadržano, neizmijenjeno l na početku finalnog sloga i to u svim kategorijama, u jd. m.r glagolskog pridjeva radnog, na početku imenica, pridjeva, priloga i prijedloga, adrijatizam, odnosno prijelaz početnog m u n, prijedlozi s / z ispred nj mijenjaju u š i ž: s njin > š njin, ž njigoven.

4. SJEVEROISTOČNI ISTARSKI PODDIJALEKT

Prema podjeli čakavskog ekavskog dijalekta Silvine Vranić pod sjeveroistočni istarski poddijalekt spadaju autohtoni govori na sjeveroistočnome obalnom dijelu Istre koji se prostiru od najjužnijega punkta Zagora do desne obale Rječine, naselja Kantride, sjevernih riječkih predgrađa na istoj strani, „zatim govora naselja smještenih uzdužno po padinama Učke, izuzev idioma Vele Učke, kastavskih govora toga poddijalekta naselja imenom: Lipa, Škalnica, Rupa i Brdce“ (Vranić 2005: 325). Za taj su poddijalekt karakteristične konzervativne jezične značajke, osim u govorima s nižim stupnjem rubnosti, gdje su zabilježene neke inovacije.

Neke fonološko-fonetske i prozodijske značajke sjeveroistočnoga istarskog poddijalekta su: dosljedni ekavski refleks jata, uvećan broj ikavizama u dijelu govora, u većini je govora zadržano najarhaičnije stanje akcenatskog sustava, starojezični poluglas /ə/ zamijenjen vokalom a, protojezični fonem ɛ zamijenjen samoglasnikom a iza palatala samo u leksemu zajik, a samo u nekim govorima i u leksemu *jačmik*, finalno slogovno l neizmijenjeno, u suglasničkom inventaru bez fonema l̥, koji je zamijenjen fonemom j, sonant v reduciran ispred šumnika i sonanta u skupini və u funkciji prefiksa te u skupinama sa r ili sa slogotvornim r, obezvučenje zvučnih konsonanata u dočecima finalnih slogova.

Neke od morfoloških značajki ovog poddijalekta su: u gramatičkim morfemima G jd., NAV mn. imenica ž. r. a-osnova prevladao je alomorf nepalatalne deklinacije, osim u govoru Oprića, Marinića i Veprinca, u G mn. m. i s. r. alterniraju ništični morfem i morfem -i, gramatički morfemi DLI mn. u najvećem su broju slučajeva neizmijenjeni.

4. KASTAVSKI GOVOR

Kastavski govor pripada sjevernoistočnom istarskom poddijalektu, koji je jedan od poddijalekata ekavskog dijalekta čakavskog narječja. Taj poddijalekt obuhvaća autohtone govore u sjeveroistočnome obalnom dijelu Istre, od mjesta Zagore do desne obale Rječine, govore podno Učke, isključivši govor Vele Učke, zatim spomenute kastavske govore do Breze te do najsjevernijih rubnih govora mjesta Lipe, Škalnice, Rupe i Brdca. Starosjedilačkim se govorima na tome području smatraju kastavski govori, relativno dobro opisani u dosadašnjim dijalektološkim istraživanjima, s Kastvom kao središnjim upravnim punktom koji je u velikoj mjeri zadržao osobitosti govora sjeveroistočnoga istarskog poddijalekata konzervativnima. Većim dijelom ima izrazito konzervativne jezične značajke koje se, u prvome redu, očituju u uglavnom dosljednome ekavskom refleksu jata (uz veći ili manji broj ikavizama), u čuvanju starohrvatskoga tronaglasnog sustava, zamjeni starojezičnoga poluglasa /ə/ s /a/, neizmijenjenim finalnim /l/ i drugim fonološkim i morfološkim značajkama.

„Najveći dio nekadašnje Kastavštine nalazi se danas u sastavu Grada Kastva, Općine Matulji i Općine Viškovo, dok su rubni dijelovi sastavnim dijelom Grada Rijeke i Grada Opatije. Grad Kastav obuhvaća naselja Brnčići, Čikovići, Kastav, Rubeši, Spinčići i Trinajstići. Općina Matulji obuhvaća naselja Bregi, Brešca, Jurdani, Jušići, Kučeli, Matulji, Mihotići, Mučići, Permani, Rukavac, Ružići, Zaluki, Zvoneće. Općina Viškovo obuhvaća naselja Kosi, Marčelji, Marinići, Mladenići, Saršoni, Sroki, Viškovo. Naselje Pobri u sastavu je Grada Opatije“ (Eterović 2019: 23, 24). U Kastavštinu su ulazila i naselja riječkoga predgrađa „sa

zapadne strane Rječine, današnji mjesni odbori Srdoči, Grbci, Zamet, Gornji Zamet, Kantrida, Pehlin, Škurinje, Drenova, Sveti Nikola, Turnić, Podmurvice, Mlaka, Banderovo, Škurinjska Draga, Potok, Brajda-Dolac, Kozala“ (Eterović 2019: 23, 24).

Irena Drpić u svom znanstvenom radu Fonološke značajke današnjeg govora Kastva iznosi sljedeći zaključak o kastavskom govoru: Kastav je, za razliku od mnogih primarno čakavskih gradskih središta, zadržao autohtonost svoga govora. To se vidi po akcenatskome naslijeđu – troakcenatskom sustavu sa zadržanim nenaglašenim dužinama, po upitno-odnosnoj zamjenici ča i njezinim kompozitima: zāč, pōč, niječnom obliku ničēsa, po dosljednom ekavskom refleksu jata s malim brojem iznimaka – ikavizama, po prijelazu protojezičnoga prednjeg nazala u primjeru zājik. Nadalje, u suglasničkom sustavu nema zvučnih afrikata ž i ẓ̌, a izgovor je fonema t specifičan. U govoru je prisutan i adrijatizam, zamjena dočetnoga m u -n u gramatičkim morfemima i u leksičkim morfemima nepromjenjivih riječi tipa razuměn 1. jd.prez., z jājēn 1 jd. s.r; zamjena šumnika kao rezultat slabljena napetosti (māška, ješmīk, pōlne...). Dočetno je l zadržano na dočetu unutrašnjega sloga: tēlcl, kōlcl; na dočetu finalnoga sloga osnova imenica: kotāl, vōl; na dočetu finalnoga sloga u pridj. rad. m. jd.: zlēl, .Odstupanja se od takve konzervativne autohtonosti starosjedilačkoga čakavskoga ekavskoga govora očituju u malobrojnim nedosljednostima. Fonem í nije dosljedno depalataliziran i delateraliziran; iako je zadržan u manjem broju primjera, to je među sjeveroistočnim istarskim govorima značajka rubnih idioma toga poddijalekta. Zvučni se suglasnici na dočetu sloga i riječi većinski obezvučuju ili prelaze u bezvučne, ali ta promjena ipak nije dosljedna. U akcenatskom sustavu sa zadržanim starim mjestom naglaska primjetan je regresivan pomak naglaska u glagolskim pridjevima radnim (napīl, zaprl...), ali se i ta jezična pojava događa sporadično (usp. vezāl, požerāl). Iako su vidljive poneke novije tendencije u fonologiji, one idu u sklop pojava što su zahvatile govore na širem sjeveroistočnom dijelu istarskoga poluotoka, a jezična je slika kastavskoga govora bliža autohtonoj, konzervativnijoj ekavskočakavskoj jezičnoj slici na tome jezičnome području⁵.

⁵ Irena Drpić: Fonološke značajke današnjega govora Kastva Raspr. Inst. hrvat. jez. jezikosl., knj. 32 (2006), str. 75–85

U Slovnici kastavskoga govora, autora Smiljana Grbca⁶ našla sam sljedeće fonološke značaje kastavskog govora, a koje se pojavljuju i u zbirci Dve suzi smeha, te koje ću obraditi detaljnije u fonološkoj analizi:

- 1) dosljedno ekavski refleks jata (u D i L jd. imenica i pridjeva ženskoga roda, u imenica muškoga roda u L jd. u L mn. imenica muškoga i srednjega roda, u zamjenica u D i L jd. u zamjenica: D mn, I jd. muškoga i srednjega roda pridjeva i neosobnih zamjenica, u G mn. pridjeva i zamjenica, u nastavku komparativa, u nekih glagola, u priloga). Većina ekavskih govora ima riječ divõjka s ikavskim refleksom jata.
- 2) Refleks starog prednjeg nazala kao a iza palatala j, č, ž; primjeri s ovakvim refleksom u suvremenim se govorima gube pa je takav refleks i u liburnijskoj čakavštini preostao samo u primjeru zajik < jazik.
- 3) nema zvučnih afrikata (đ i dž) ni sonanta lj. Glas đ se u riječima preuzetim iz suvremenoga hrvatskoga standardnoga jezika u izgovoru zamjenjuje dvoglasom dj dok se u starim primljenicama ostvaruje j. Umjesto dž, u kastavskom govoru dolazi ž. Glas lj se u kastavskom govoru najčešće zamjenjuje ali je potvrđen i prijelaz (depalatalizacija) lj u l.
- 4) Karakteristične skupine su čr, šć, šk, šp, št, žj, jt i jd, tj, dj.
- 5) Zamjenjivanje i ispadanje suglasnika u suglasničkim skupovima: - br > pr - dn > n - kt > ht - kr > k - pč > č - pš > š - pt > t.

⁶ Grbac, Smiljan; Slovnica kastavskoga govora; Udruga čakavski Senjali Kastav; 2022, 33-48 str.

- 6) Ispadanje samoglasnika na početku riječi (*merikansku stomanju*).
- 7) Jednačenje suglasnika po zvučnosti odvija se tako da se zvučni glasovi mijenjaju u bezvučne: $b > p$, $d > t$, $z > s$, $ž > š$, $k > g$. Po ovoj promjeni mijenja se i prijedlog *s* ili ostaje isti već prema tome koji glas slijedi iza njega. Pri tom je karakteristično da se *s* mijenja u *z* redovito: - ispred samoglasnika, ispred sonanata (osim *nj*, a izuzetak je *i s manum*), ispred zvučnih suglasnika. U obliku *s* ostaje ispred bezvučnih suglasnika. Ispred glasa *nj* dolazi kao *š* (*š njun*, *š njimi*) ili *ž* (*ž njega*, *ž nje*). U kastavskom govoru postoji tendencija da se svi zvučni suglasnici na kraju riječi obezvuče. Sonant *v* se ispred bezvučnih suglasnika ili na kraju riječi obezvučuje i prelazi u *f*.
- 8) Jednačenje suglasnika po mjestu tvorbe provodi se kad se glasovi *s* i *z* mijenjaju u *š* i *ž* ispred prednjonepčanih suglasnika *č*, *ć*, *š*, *ž*, *j*, *nj*. Glasovne promjene izvode se i u izgovornim cjelinama pa se prijedlozi *s* / *z* ispred *nj* mijenjaju u *š* i *ž*: *s njin* > *š njin*.
- 9) Slabljenje napetosti suglasnika sljedeća je u nizu značajki, gdje se eliminira ili drugim glasom zamjenjuje suglasnik koji zatvara središnji slog u riječi. On se najčešće zamjenjuje suglasnikom manje napetosti, jer su u čakavštini zatvoreni slogovi teški.
- 10) Ispadanje glasa *v* u riječima koje imaju prefiks *va-* ili *v-*. Kada *v* dolazi neposredno iza suglasnika *t*, on u kastavskom govoru ispada: *storīt* < *stvoriti*, *tr̄do* < *tvrdo*, *st̄rdjeno* < *stvrđjeno*, *tr̄dit* < *tvrdit*, *čet̄rtī* < *četvrti*, *četrtāk* < *četvrtak*. Ispada i u skupinama *svr-* (*srbī* < *svrbi*) i *-vstv-* (*zdr̄astvō* > *zdravstvo*), a izostaje u zamjenicama koje u standardnom

jeziku počinju skupinom sv- (sākī : svaki, sè : sve, sākakōv : svakakav) i u imenici sekřva (prema standardnojezičnom svekrva).

11) Rotacizam Zamjena ž u r između samoglasnika (rotacizam) sustavna je u prezentskoj osnovi glagola mōć: mōrēn mōremo mōreš mōrete mōre mōrū. te u izvedenicama mōrda i mōrebit.

12) Suglasnik l na kraju sloga ostaje neizmijenjen: - u glagolskim pridjevima radnim jednine muškoga roda, u dočetnim slogovima imenskih vrsta riječi i priloga, na kraju sloga unutar leksičkoga morfema.

13) Glas m na završetku gramatičkoga morfema zamjenjuje se glasom n u I jd. ,u D mn., u 1. licu jd. prezenta. Kada se glas m nađe pred dvousnenim b ili p ostvaruje se kao n.

14) Rezultat jotacije skupine dj je j ili vrlo umekšana skupina dj.

15) Skupine skj i stj prelaze u šć.

6. FONOLOŠKE ZNAČAJKE JEZIKA ZBIRKE *DVE SUZI* *SMEHA*

1) Od fonoloških značajki čakavskoga narječja, odnosno onih značajki karakterističnih samo za čakavsko narječje, u ovoj knjizi prisutne su prije svega uporaba upitno odnosne zamjenice za neživo, ča, te oblici zamjenica izvedeni od nje kao što su *neš, aš, zaš*.

2) Sljedeća fonološka značajka koja se pojavljuje u knjizi je nepreventivna čakavska vokalizacija. Ta se pojava zove nepreventivna čakavska vokalizacija jer je karakteristična uglavnom za čakavsko narječje i vokalizira se poluglas koji je bio u slabom položaju i koji se trebao zbog toga reducirati, jer nije postojala potreba za njegovom vokalizacijom zbog toga što se nije postojala nikakva prepreka u konsonantskim skupinama koju bi on eventualno trebao spriječiti. Ta nepreventivna čakavska vokalizacija vidljiva je prije svega u samoj upitno odnosnoj zamjenici za neživo, ča, koja je nastala od nekadašnje zamjenice čə, gdje se onda poluglas vokalizirao i dobila se zamjenica ča. Osim u zamjenici ča, pojava nepreventivne čakavske vokalizacije vidljiva je i kod prijedloga va, nastalog od nekadašnjeg və, kod kojeg je u ostalim dvama narječjima došlo do redukcije poluglasa pa su se dobili prijedlozi v i u, te je vidljiva kod riječi u kojima se prijedlog va nalazi kao prefiks složenica, u ovoj knjizi je to konkretno vidljivo kod priloga *vavek*, kod riječi *važgite* itd. Primjeri u ovoj knjizi kod kojih je još vidljiva pojava nepreventivne čakavske vokalizacije su oblik osobne zamjenice ja u instrumentalu s oblikom osnove -man, koja u čakavskom narječju glasi *z manom/manum/manon/manun* (u ovoj se knjizi konkretno koristi oblik *manun*), dok je u štokavskom narječju došlo do redukcije poluglasa i osobna zamjenica u instrumentalu glasi *sa mnom*, te prilog *kadi/kade* nastao od nekadašnjeg priloga *kədě*, od koje se onda dobio čakavski *kadi/kade*, kod kojeg je došlo do

nepreventivne vokalizacije poluglasa i ikavskog ili ekavskog refleksa jata, dok je npr. u štokavskom narječju poluglas reduciran, a nekadašnji jat reflektiran kao je, te taj prilog u štokavskom glasi gdje. Još se javlja i u riječi *maša*, te u riječi *pasi* itd.

3) Sljedeća fonološka značajka koje sam pronašla u knjizi je specifičan refleks nekadašnjeg prednjeg nazala *ę* u riječi *zajik*, odnosno *jazik*, u značenju jezik, u kojoj se nekadašnji prednji nazal, što je karakteristično samo za čakavsko narječje, reflektirao kao *a*, prema prema čakavskom pravilo da se *ę* iza palatala *j*, *č*, *ž* ostvaruje kao *a*, dok se u svim ostalim slučajevima ostvaruje kao *e*.

4) Sljedeća bitna značajka, a koja je također potvrđena u ovoj knjizi je dosljedni ekavski refleks nekadašnjeg jata, koji je dosljedan i u korijenskim (*deca*, *lečiti*, *obed*, *oreh*, *besed*, *prešu*, *sede*, *sneh*, *peteh*, *Reki*, *delo...*) i u tvorbenim (*žuteli*, *vrtel*, *stareli*, *razmeju*, *dole*, *kade*, *želega*, *zakipeje*, *zadišela*, *živeje...*) i u gramatičkim (*Matere*, *Marije*, *pamete* (D jd. ž.r), *Place*, *konobe*, *šume*, *poneštre*, *ruke*, *posteje*, *grize*, *jame*, *glave*, *ofenzive...* (L jd. ž.r), *Rezrede* (...va prven razrede...), *rede* (... va drugen rede...), *svete* (...va neken svojen svete...), *stole*, *mire*, *žepiče*, *grade*, ... (L jd. imenica m.r) *Koloreh*, *opankeh*, *škalineh*, *leteh*, *bokeh*, *koleneh*, *blagdaneh...* (L mn. imenica m. i s. r), *Črjeneh*, *modreh*, *zeleneh*, *šareh*, *keh*, *mojeh*, *poznateh*, *prazneh*, *zaprteh*, *mladeh*, *kupaćeh*, *grdeh*, *noveh...* (GL mn. svih triju rodova riječi pridjevsko-zamjениčke deklinacije), *mrtvemi*, *živemi*, *svojemi*, *belemi*, *ricastemi*, *ćistemi...*(I mn. svih triju rodova riječi pridjevsko-zamjениčke deklinacije), *stareji*, *pametneji*, *najprej*, *puneji*, *raneje*, *moderneje*, *fineje* (u komparativima i superlativima pridjeva (i priloga)) morfemima, što je specifično za sjevernočakavski ekavski dijalekt, u koji spada i kastavski govor, na kojem je ova knjiga i pisana. U analiziranoj građi zabilježena su i neka odstupanja: u korijenskom morfemu u leksemima kao što su *divojku* (*va lepu divojku*), *ujila* (...osa ujila...), *jila* (...ni videla ni jila takov kup...) *pojilo* (...i more ga pojilo...), *pojist* (...volel je pojist...).

5) U knjizi su potvrđene i konsonantske značajke čakavštine kao što su rezultati primarne i sekundarne jotacije dentala d u nekadašnjim skupinama *dj, *daj, *zgj, *zgaj, *zdj, *zđaj, u kojem ne dolazi do jotacije jer ne postoji afrikata dʃ, nego je rezultat tih nekadašnjih skupina j i zj, što se potvrđuje u primjerima *mlaji (mlađi)*, *mej (među)*, *zmej (između)*, *pohajala (pohađala)*, *rojena (rođena)*, *tuji (tuđi)*, *najslaje (najslade)*, *sujeno (suđeno)*, *grozje (grožđe)*, *rajanj (rađanja)*, itd. No postoji i primjer orude (...hvalil da j orude redital od oca...) i pride (...kad se pride va Martinovo selo...) gdje je rezultat skupine dj* d.

6) Sljedeća značajka potvrđena u ovom djelu je slabljenje napetosti šumnika. Ta značajka vidljiva je u primjerima *h (k)*, *harti (karte)*, *duhtor (doktor)*, *lahton (laktom)*, *h'cer (k'cer)*, *konduhter (konduktter)*, *špeh (špek)*, *boh (bok)*, *lašna ()*, *niš (nič)*, *mrtvaške (mrtvačke)*, *pošne (počne)*, *aš (ač)*, *zaš (zač)*, *ješmik (ječmik)*, *srdašna (srdačna)*, *gospodišna (gospodična)*, *Nemašku (Nemačku)*, *mušno (mučno)*, *tići (ptići) tičijega (ptičijega)*, *polne (podne)*, *sejeno (svejedno)*, *sneh (sneg)*, *vrah (vrag)*, *jeno (jedno)*, *direhtor (direktor)*, *boh (bok)* itd.

Prema Ivi Lukežić⁷ slabljenje šumnika odvija se na četiri načina:

- a) Slabljenje slivenika č>š, c>s, t'>j na dočeku zatvorena sloga. Ta promjena odvija se većim ili manjim intenzitetom na čitavu području čakavskog narječja, tj. u cijelosti obilježava čakavski jezični sustav.
- b) Zamjena zatvornika p, b, t, d, k, g bezvučnim tjesnačnikom f ili h. Ta promjena nejednako je zastupljena u svim starojezičnim čakavskim dijalektima, te sporadično i u kajkavskim i zapadnoštokavskim dijalektima.
- c) Zamjena vrlo napetoga zatvornika p, b, t, k, g kadšto i najmanje napetoga tjesnačnika s i z manje napetim zvončanikom v, r, l ili zamjena zatvornika

⁷ Stolac, Diana, Od fonologije do leksikologije, zbornik u čast Marije Turk, Iva Lukežić: Promjene šumnika na dočetu zatvorena sloga u čakavskom narječju, 2018.g, 161-181. str.

poluglasom j potvrđena je u južnom ikavskom i središnjem ikavsko-ekavskom dijalektu.

- d) Slabljenje napetosti zatvorena sloga redukcijom (otpadanjem, neizgovorom) šumnika pojava je zastupljena na čitavu području čakavskog narječja.

Prema Milanu Mogušu ⁸jedno od temeljnih fonetskih pravila je da u istom slogu slabi napetost onih konsonanata koji su dalje od vokala. Stupanj napetosti povećava se u smjeru vokali-poluvokali-sonanti-nazali+v-zvučni i bezvučni konsonanti. Ako iza posljednjeg ili jedinog vokala slijede dva završna konsonanta koji pripadaju istom stupnju napetosti, reducira se onaj konsonant koji je dalje od vokala. Moguš daje primjer završnog skupa -st u primjerima poput milost, žalost, radost, jedanaest, gdje oba konsonanta pripadaju istom stupnju napetosti, jer su oba bezvučna, slabi napetost daljnjeg vokala do te mjere da se može i izgubiti npr. mislos, žalos, rados, jedanaes itd. Milan Moguš nadalje kaže da se prvo slabljenje može razriješiti na istom stupnju napetosti s obzirom na činjenicu da su afrikate napetije od frikativa. Potom kaže da izgovor udaljenijeg konsonanta, ako su oba iste napetosti, može oslabiti za jedan, dva ili tri stupnja. Treće je da se udaljeniji konsonant može u potpunosti reducirati Slabljenje napetosti čakavskih konsonantskih skupova može se promatrati s još jednog aspekta. Konsonantski skupovi kod kojih slabi onaj član što je udaljeniji od slogotvornog elementa mogu se svesti na zajednički nazivnik po tome što se radi o bezvučnim konsonantskim skupovima.

7) Nakon toga je i delateralizacija, zamjena *í* sa *j*. Takva pojava je vidljiva u primjerima poput *boje*, *domišja*, *ponavjaju*, *javjaju*, *jubav*, *nedeje*, *šaje*, *žeja*, *pejalo*, *spravjat*, *štrkjasti*, *trpjenja judi*, *kašaj*, *učitelica*, *ula (...kapić ula...)* itd.

⁸ Moguš, Milan; Čakavsko narječje; Fonologija; Školska knjiga, Zagreb, 1977.g str. 85-90

Depalatalizacija na čakavskom tlu zahvaća dva konsonanta, lj i nj, koji su vrlo slični po svom položaju pri artikulaciji. Međutim, rezultati depalatalizacije nisu svugdje isti. Kod lj treba razlikovati dvije vrste depalatalizacije: jedna je lj > j (*ljudi* > *judi*, *jubit*), a druga lj > l (*nedilja* > *nedila*, *žmul*). Prva je općečakavska. Razlog joj je u činjenici da minimalnim slabljenjem artikulacije konsonant lj prelazi u j: *judi*, *jubit*, *voja*, *poje*, *boje*. Obrnuto, tek neznatnim pojačavanjem artikulacije j prelazi u ·lj. Zato se i *plj*, *blj*, *vlj* mijenjaju vrlo često u *pj*, *bj*, *vj*, pa postoje naporedni izgovori *kaplja* i *kapja*, *skuplje* i *iskupje*. *liplje* i *lipje*, *groblje* i *igrobje*, *zoblje* i *zob je*, *divlji* i *divji*, *zdravlje* i *zdravje*. Druga je lokalna. Najbolje je sačuvana na otoku Susku: *žmul*, *kluka*, *valalo*, *sliva*, *kosula*, *očeslat*, *z jenim prijatelom* *Zabilježeni* su i neki primjeri depalatalizacije poput *učitelica*, *valda*, *dolnu*, *kral*, *ula* itd. Kod nj se depalatalizira na Susku samo starije: *ogán*, *mekine*, *sukna*, *kuan*, *na konu*, *Lošin*, *žanen*. Mlađe, tj. ono što je postalo od n' l ~ j, ostaje: *ufanje*, *netjakinja*, *kolenje* 'svađa', *stanje* 'susjedstvo'. Kao što se iz ovoga vidi, »tu je Susak krenuo svojim putem, različitim od puta kojim je išlo njegovo zaleđe. Premda sličnih pojava (lj > l, nj > n) ima i drugdje, ... one nisu ondje ni tako raširene ni tako dosljedno provedene kao na Susku, a osim toga i razlog im je drugi. Na Susku je redukcija lj, l'bj > l, nj > il. (jer se, napokon, ne radi o drugom, nego o reduciranju palatalnog elementa) uvjetovana artikulacijom.⁹

8) Neizmijenjena stara konsonantska skupina čr* sljedeća je u nizu alteritetnih čakavskih značajki. Ta konsonantska skupina je stara praslavenska skupina. Primjeri u kojima je ta značajka potvrđena su *črjenoj*, *črešnja*, *črnjeh*, *črepnja*. Osim konsonantske skupine čr* potvrđena je i konsonantska skupina šć koja potječe od starih skupina *stj i *skj. Potvrđena je u primjerima poput *siromaščina* (...*Siromaščina se posela*...), *šćipalnicu* (... *na velu staviš šćipalnicu*...), *zmaščenu*, *ognjišće* (...*falilio njoj ognjišće*...), *šćapić*. Također su potvrđene i konsonantske skupine šk, šp, št u primjerima poput *štoriju* (...*da na plečić navreze štoriju za emisiju*...), *štimana* (*štimana kot delava i šegava*...) *šternu* (...*veću ali miću šternu?*...), *šparalo* (...*bili su retki pa ih se šparalo*...), *špikerica* (... *sigurno bi bila špikerica*...), *škartoc* (...*stala i z veltrini znela škartoc*...) *škoda* (... *ča ni škoda dat 500 kun?!...*), *škalineh* (...*poć po škalineh zgoru*...), *španjulet*, *škura* (...*na nebe dva, tri škura oblačića*...), *škuju* (...*va pinke zdubila škuju*...), *špital*

⁹ Milan Moguš, Čakavsko narječje fonologija, 1977, Školska knjiga Zagreb, str. 90

(...v Reku va špital...), škužu (... ni imela škužu...), špargeta (...da ariva do špargeta...), špiget(...bez špiget...) itd. Skupina št razvila se dvojako: prvo od stare skupine čt, a drugo od skupa št u posuđenicama. Također u posuđenicama nastaju i skupovi šk<sk i šp<sp.

9) Specifična značajka je i različit razvoj konsonantskih skupina s inicijalnim v. Prva situacija je da je inicijalno v najčešće reducirano ispred šumnika, gdje početna skupina vs prelazi u s što je vidljivo u primjerima poput *se, saki, sejeno, sakidajni, sega, semi, seh, sen, semu*. U konsonantskim je skupinama u slijedu sa sonantom r ili slogotvornim r prisutno utruće što je vidljivo u primjerima poput *trdi, četrtak*, itd.

10) Sljedeća pojava je pojava rotacizma koja se dosljedno provodi u oblicima prezenta glagola moć, a koja je u knjizi potvrđena u sljedećim oblicima, u 1.,2. i 3. l. jd., te u 1. l. mn. prezenta pa taj glagol u prezentu glasi *moren, moreš, more, moremo*. Također do te pojave dolazi i u prilogu možda koji u ovom slučaju glasi *morda*.

11) Sljedeće je izjednačavanje priloga iz i s u z što je vidljivo u primjerima *z, zdahnul, znel, zrekli, znela* itd. Također se i čuvaju reliktni prijedlozi, odnosno prefiksi zi i vi koji su vidljivi u primjerima *zibrat, zivuče, ziteknul, zilest, zirasal, zitekla, znimala, vilezli vilezal*.

12) Još jedna u nizu fonoloških značajki potvrđenih u ovom djelu je dosljedno zadržano, neizmijenjeno l na dočetu finalnog sloga i to u svim kategorijama, u jd. m.r glagolskog pridjeva radnog (*zaigral, pogladil, bil, mogal, sel...*), na dočetu imenica, pridjeva, priloga i prijedloga (*pakal, vesel, cel*).

Termin finalno slogovno l odnosi se na l koje se u ishodišnom sustavu hrvatskog jezika u pravilu kao dio sekvencije s poluglasom iza sebe, nalazilo na dočetu finalnog sloga osnova u imenica, pridjeva, priloga, na dočetu finalnog sloga prijedloga i sg. m.r glagolskog pridjeva radnog ili na dočetu medijalnog sloga osnove različitih vrsta riječi, najčešće imenica, pridjeva, priloga i glagola. Polazni oblik mu je bio l̥ i l̥ koji su se kasnije ujednačili u jedan poluglas lə. Kasnije

se taj poluglas ə reduciraio u slaboj poziciji te je l priključeno prethodnom slogu kao finalna jedinica u finalnom (stolə>stol, pəkələ>pakal, bilə>bil, kopalə>kopal) i medijalnom slogu¹⁰(koləci>kolci, seləski>selski).

Takvo je l dobiveno nakon gubitka slaboga ə na hrvatskom jezičnom prostoru:

a) ostalo neizmijenjeno u konzervativnim sustavima: većem dijelu kajkavskog narječja, velikom dijelu čakavskog narječja i manjem dijelu štokavskog narječja;

b) vokaliziralo se: - u a (u dijelu čakavskog i štokavskog narječja)

- u o (u najvećem dijelu štokavskog narječja)

- promijenilo u poluvokal ɥ koji se može konsonantizirati

u v ili f u dijelu čakavskog i kajkavskog narječja

c) reduciralo se u dijelu čakavskog narječja¹¹

13) Značajka koja se još javlja je adrijatizam, odnosno prijelaz dočetnog m u n. Dosljedno se provodi u 1.l. jd. prezenta glagola (*volin, moren, san, govorin...*), i u I jd. svih triju rodova (*susedun, rukun, materun, delon, vekon, srpon, otrokon itd*), u I zamjenica (*s kun, s manum, za ten*).

14) Glasovne promjene izvode se i u izgovornim cjelinama pa se prijedlozi s / z ispred nj mijenjaju u š i ž: s njin > š njīn, ž njigoven.

¹⁰ Silvana Vranić; Realizacija finalnoga slogovnoga/l/u govorima čakavskoga narječja, Zbornik Hrvati i Madari u svjetlu prozimanja kultura i jezika, knj. 2, Pecuh, 1996., str. 275-291

¹¹ Silvana Vranić; Realizacija finalnoga slogovnoga/l/u govorima čakavskoga narječja, Zbornik Hrvati i Madari u svjetlu prozimanja kultura i jezika, knj. 2, Pecuh, 1996., str. 275-291

6. MORFOLOŠKE ZNAČAJKE JEZIKA ZBIRKE *DVE SUZI SMEHA*

U ovom poglavlju napraviti ću morfološku analizu zbirke *Dve suzi smeha*. Izdvojiti ću neke nastavke padeža imenica, pridjeva i zamjenica u jednini i množini, te dati primjere. Spomenuti ću još i zamjenice koje, koju, kojih, kojom, kojima, zamjenicu tko, zamjenicu ja, apokopu, prijedlog gdje, te glagolski oblik za tvorbu kondicionala.

U D jd. ž.r nastavak je -e (...govori mojoj matere...). U L jd. m. i ž.r nastavak je e (...nosile su ga va žepe, za pason, va borišice...; ... a to va grade ne moreš kupit...; ... po noće...; ...storit va kuće i po grunte...; ...na našoj starine...; ...zavrtelo va glave...; ...pul mora na peske...; ...na mire pogovarati...; ...va veštide... po noće...; ... motal po konobe...; ...zaslužili za svojo delo ova škole...; va duše plemenita, va živjenje potrebita) itd. U I jd. m.r i s.r. nastavak je -on (...pogobjena i z delon...; ...vavek i vekon kurajna...; ...drkne ju z lahton...) itd. U I jd. ž.r nastavak je un (...ki put s kun susedun... šla z rukun...; ...pogovarala z materun...; lečila z travun...; olupjenun stranun...; zateplilo je sun forcun...; ...sakun kućun...: ... z novun nevestun...).

Potvrđena je neproširena osnova imenica N m. r. u množine što se vidi u primjerima poput *glasi (...s cesti su do njega počeli prihajat glasi...)*, *brki (brki su mu se smeli)*, *puhi (mej kitami se po noće anjeli igraju, a va marunoven krile skrivaju puhi i veverice)*, *vali (padali i slagali se zeleni vali) boki (skakali oni lepi boki)*, *muži (ča te muži delat)* itd. Nastavak -i u N mn.imenica ž.r ima podrijetlo u nekadašnjem alomorfu nepalatalne deklinacije. Ta se značajka smatra snažnim obilježjem ekavskih čakavskih govora: uz dosljednost ekavskoga odraza jata ubraja se u tipične jezične značajke ekavskoga čakavskog

dijalekta u odnosu na druge čakavske dijalekte.¹² Vidljiva je u primjerima poput *nogi (...lih nad zemji su mu se movjale nogi...)*, *sliki (...va keen se vrte sliki...)*, *postoli (... I postoli za mašu...)*, *školi (finile školi)*, *daski (da ju daski više vole)*. Potvrđen je i ništični relacijski morfem u G mn. imenica svih triju rodova u primjerima tipa *duš (...Seh duš dan je...)*, *krpic (...kad bi tako imela pet, šest lepeh krpic...)* *ruk (...prazneh ruk...)*, *let (više od pedeset let)*, *kun (ča ni škoda dat petsto kun)*, *kuć (...cel kup noveh kuć...)*, *učitelic (...jena od čud kastavskih učitelic...)* *črešanj (košić črešanj)*, *marak (tisuću marak)*, *vrat (crkveneh vrat)*, *nedej (nekoliko nedej)*, *maškar (trajba maškar)*, *prijateljic*, *lir*, *grot (skakali s grot)*, *suz (I do suz me nasmela) itd.* U G mn. imenica m. r. i ž.r. potvrđen je i morfem -i što je vidljivo u primjerima kao što su *puti (...četrnaest puti rodit...)*, *šipki (...zmed črjeneh šipki...)* *peri (...mesnateh peri...)*, *robi (... ki kupčić robi...)*, *barki (val od barki) mreži (preko mreži zavajal) itd.* Sljedeća morfološka značajka čakavskog narječja je zadržana nejednakost gramatičkih morfema DLI mn. imenica svih triju rodova, što govori u prilog tome da je riječ o konzervativnom sustavu. U D mn. ž.r. nastavak je -an (*najveć se veselila butigan*). U A mn. m.r. i ž.r. nastavak je -i (*... šparalo za blagdani...; ...riva mi v ruki...; aš postoli ni mogla obut...; na debele nogi...; ...va još lepši boki...; ... gledan njiji nogi...; pokaćen rogi gren lih po dve jabuki...; ... dela neki moti...; ... moral je kupit novi postoli...; ... ma pogledaj Ivane ovi zidi!...; ...plela kalceti*). U L mn. m.r. i s.r. koristi se nastavak -eh što je vidljivo u primjerima kao što su *koloreh (... va seh koloreh...)* *opankeh (va opankeh)*, *škalineh (po škalineh)*, *leteh*, *bokeh*, *koleneh*, *blagdaneh itd.* U L mn. ž.r. koristi se nastavak -ah, što je vidljivo u primjerima *grotah*, *škujah*, *jaslah*, *kamarah*, *svitah*, *ružah*, *rukah (v rukah)*, *pustejicah (va pustejicah)*, *kitah (i cibunjali na kitah debeli maruni)*, *bragešah (na kupaćeh bragešah) itd.* U I mn. ž.r. koristi se nastavak -ami, što je vidljivo u primjerima *koricama (s koricama)*, *nogami (...z nogami*

¹² Mirijana Crnić Novosel i Ivana Nežić, Pun naručaj nepozabjenih lovranskih besed, 103 str.

mešaju...), grabjami (...hitele z grabjami pobirat...), vilami (... z vilami hitale na lomnicu...), harticami, jelvami, rožicami (... lečila z rožicami...), kozami (...one govore o kozami...) itd.

u I mn. m.r. nastavak je -i (*...obe s klobuki...; z rogi; s prekratkemi rukavi*) itd.

U G mn. pridjeva svih triju rodova potvrđen je nastavak eh (*...pet šest lepeh krpic...; ...črjened, modreh, zeleneh i šareh krpic...; prazneh ruk; mesnateh peri; ... crkveneh vrat...: puneh košić*) itd.

U L mn. zamjenica nastavak je -eh (*po oneh grotah*). U I mn. zamjenica nastavak je -emi (*z onemi od domaćeih ljud,*).

U L mn. pridjeva m.r. nastavak je -eh (*zlizaneh škalineh, va kostumeh, poskočila na nonotoveh kolen*).

Oblik glagola biti za tvorbu kondicionala glasi *bin (se velo bin otel), biš (...da se ne biš počela z rukami pokrivat!...)* *bimo (...ne bimo danaska blatni štobragi prale...), bite (...s miron bite otele hludit po nekeh izleteh s penzijoneri...).*

Zamjenice koje, koju, kojih, kojom, kojima se javljaju u okrnjenom obliku *ke (...fermevale kurijeri, ke z Istre voze...)* *i ku (Oštariju je sa leta nastala Eugenija Salković, ku su vavek...), keh (...okol keh je oplela i fini merlić od konca...), kun (ki put s kun susedun), kemi (pokrovi pod kemi je brančal motor).*

Zamjenica tko za živo koristi se u obliku *ki (...ki zna ki će ostat?...).*

Apokopa se javlja u 3.1.jd. pomoćnog glagola biti gdje se on javlja u obliku *j* umjesto *je* (*... To leto bilo j sušno i s malo dažja... Saki se j domišlel...; ...taj veli regal dobila j od svojga oca...;... takova j bila...; pa j bil vas kuntenat*).

Umjesto zamjenice *ja* koristi se *jas* (*...da s vetrom i jas malo sveta vidin...; jas ću ti dat ko jaje...; govorin joj jas*).

Prijedlog gdje glasi *kade* (*kade se kupala vološčanska mladež*).

9. ZAKLJUČAK

Cilj ovog rada bio je lingvistička analiza čakavštine u djelu Dve suzi smeha, autorice Cvjetane Miletić.

Fonološke značajke koje sam pronašla u spomenutom djelu prije svega je uporaba upitno odnosne zamjenice za neživo, ča, te oblici zamjenica izvedeni od nje kao što su neš, aš, zaš, nepreventivna čakavska vokalizacija, specifičan refleks nekadašnjeg prednjeg nazala kao a u riječi zajik odnosno jazik, dosljedni ekavski refleks jata, rezultat jotacije d u nekadašnjim skupinama *dj, *dəj, *zgj, *zgəj, *zdj, *zdəj kao j i zj, slabljenje napetosti šumnika, delateralizacija, neizmjenjena stara konsonantska skupina čr i stara skupina šć, te konsonantske skupine šk, šp, št, rotacizam, izjednačavanje iz i s u z, neizmjenjeno slogovno l i adrijatizam (prijelaz -m u -n na kraju relacijskog morfema).

Neke od morfoloških značajki su neproširena osnova imenica N m.r. mn., nastavak -i u N mn. ž.r, oblik glagola za tvorbu kondicionala (bin, biš, bimo, bite), ništični relacijski morfem u G mn. imenica m. i ž.r., nastavak -i u G mn. imenica m. i ž.r, različiti nastavci u D, L i I mn. (npr. u D mn. ž.r. nastavak je -an, u L mn. ž.r. nastavak je -ah, dok je u I mn. ž.r. nastavak -ami) itd.

Prema spomenutim značajkama riječ je o konzervativnom, autohtonom govoru. Pripada ekavskom sjeveroistočnom istarskom poddijalektu. Budući da je riječ o konzervativnom, autohtonom govoru i da su sve gore navedene značajke između ostalog osobine i kastavskog govora i s obzirom da je sama autorica Kastavka, te da iznosi priče iz okolice Kastva, može se zaključiti da je djelo pisano kastavskim mjesnim govorom.

10. LITERATURA

1. Crnić Novosel, Mirijana i Nežić, Ivana, Pun naručaj nepozabjenih lovranskih besed, 103 str.
2. Drpić, Irena: Fonološke značajke današnjega govora Kastva Raspr. Inst. hrvat. jez. jezikosl., knj. 32 (2006), str. 75–85
3. Eterović, Ivana. 2019. Govori Kastavštine u svjetlu dosadašnjih istraživanja. U: Miletić, Cvjetana. Slovník kastafskoga govora, Kastav: Udruga Čakavski senjali, 15–97.
4. Finka, Božidar; Čakavska rič; Čakavsko narječje; Split 1971.g.
5. Grbac, Smiljan; Slovníca kastafskoga govora; Udruga čakavski Senjali Kastav; 2022
6. Jurdana, Vjekoslava; Zbornik Lovranščine 2, 2002. 324-326
7. Miloš, Irena; Fonološke značajke govora Medveje; Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje, Vol. 37 No. 2, 2011.
8. Moguš, Milan; Čakavsko narječje; Fonologija; Školska knjiga, Zagreb, 1977.g
9. Stolac, Diana, Od fonologije do leksikologije, zbornik u čast Marije Turk, Iva Lukežić: Promjene šumnika na dočetu zatvorena sloga u čakavskom narječju, 2018.g, 161-181. str.
10. Vranić, Silvana; Čakavski ekavski dijalekt: sustav i podsustavi; Rijeka: Odsjek za kroatistiku Filozofskoga fakulteta u Rijeci, 2005 g.
11. Vranić, Silvana; Realizacija finalnoga slogovnog /l/ u govornima čakavskoga narječja, Zbornik Hrvati i Madari u svjetlu prozimanja kultura i jezika, knj. 2, Pecuh, 1996., str. 275-291.